

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

НЕРУБАЙСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ЛЦЕЙ № 1 НЕРУБАЙСЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ОДЕСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Одеса - 2023

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою

Державного закладу

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

Протокол № 8 від 23 лютого 2023 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Ірина Анатоліївна Княжева

Кандидат педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ Євгенія Василівна Тягнирядно

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О.Я.Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 264 с.

© Кафедра педагогіки

Університету Ушинського, 2023

©Нерубайський академічний ліцей № 1 Нерубайської сільської ради,
Одеського району Одеської області, 2023

Суспільства. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 10 (2020). С.25–31.

4. Полянська, К. Естетичне виховання школярів: нові підходи. Нова Парадигма. Вип. 88. 2019. С.52–61.

5. Сирітка Г. Виховання естетичних поглядів молодших школярів. *Початкова освіта*. 2012. № 13. С.67-69.

СУТНІСТЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Є.В. Тягнирядно,

кандидат педагогічних наук,

доцентка, професорка кафедри мовної підготовки

Одеського державного університету внутрішніх справ

К. В. Ноздрова,

здобувач вищої освіти,

спеціальності «Право» інституту права та безпеки

Одеського державного університету внутрішніх справ

Актуальність дослідження. Правове виховання як складний соціально-педагогічний процес, що посідає особливе місце у системі громадянського виховання, потребує філософського осмислення та обґрунтування задля адекватного вибору його шляхів і форм.

У сучасний період категорія «правове виховання» вживається в педагогічній, правовій, філософській, соціологічній літературі, а також у повсякденному вжитку у спілкуванні між людьми та засобах масової інформації (ЗМІ) [2].

У правовій науці правове виховання (Т.Г.Бачинський, А.І.Дзундза) визначається як цілеспрямований постійний вплив на людину з метою формування у неї правової культури й активної правомірної поведінки. Слід зазначити, що поняття «правове виховання» є словосполученням, яке складається з двох термінів: «право» і «виховання», а тому й сам феномен

правового виховання входить до предметної сфери як педагогічної, так і правової науки (тобто вивчається ними). Не випадково на стику педагогіки та правознавства виникає особлива дисципліна - правова педагогіка, головним предметом якої (проте не єдиним) є загально педагогічні та загально правові основи правового виховання [4, с.82].

Проте існує й більш загальний рівень дослідження правового виховання - це рівень комплексного багатогранного осмислення природи правового виховання як соціального феномену, його світоглядно-методологічних основ та граничних підстав.

Вихідним пунктом у розумінні природи правового виховання, тобто його сутності, змісту та мети, є питання про його поняття. Аналіз існуючих визначень правового виховання дозволяє виділити такі підходи до розуміння поняття «правове виховання».

1. Через категорію «діяльність». Визначення правового виховання через категорію «діяльність» дає підстави розглядати його як цілеспрямовану, послідовну, систематичну діяльність держави та її органів, а також громадських об'єднань і організацій з формування певної системи правових знань, умінь і навичок, правового мислення, правових почуттів - законності, поваги до права і закону, до тих соціальних цінностей, які регулюються та охороняються правом і законодавством. Іншими словами, правове виховання розуміється як цілеспрямована систематична діяльність із формування правової свідомості, правової культури і правової поведінки. Такий підхід підкреслює активну роль і форму процесу виховання [4, с. 63].

2. Через категорію «вплив». Визначення правового виховання через цю категорію дозволяє розглядати його як визначений і систематичний вплив на свідомість, психіку виховуваних (індивідів і соціальних груп) усього способу суспільного життя та ідеологічних чинників із метою формування у них на основі правової ідеології глибоких і стійких уявлень, переконань і почуттів, прищеплення їм високої правової культури, навичок юридичного спілкування відповідно до рівня і вимог сучасного правового розвитку суспільства. При

цьому наголошується деякою мірою на стихійному, пасивному характері, традиційності виховного процесу, коли відбувається передача накопиченого досвіду старших поколінь молодшим. Під досвідом розуміються відомі людям знання, уміння, способи мислення, правові норми, тобто все створене в процесі історичного розвитку, духовна спадщина людства.

3. Через категорію «процес». Такий підхід дозволяє розглядати правове виховання як процес, що охоплює як формування людей під впливом ідеологічних чинників і об'єктивних умов життя, так і цілеспрямований вплив суспільства на свідомість людей, тобто спробу діалектичного поєднання першого та другого підходів. Діалектичний підхід до правового виховання допомагає побачити правове життя як безперервний процес різнопланової дії на суб'єкта права, що створює в його духовному світі особливу картину правового життя.

Враховуючи розглянуті підходи, правове виховання можна визначити як цілеспрямовану систематичну діяльність із формування правосвідомості та правової культури, яка здійснюється у складному процесі взаємодії об'єктивних і суб'єктивних, стихійних та усвідомлених факторів, що впливають на правову поведінку людей. Саме завдяки такій діяльності здійснюється трансляція певної правової культури від одного покоління до іншого [3, с. 122].

У той же час процес правового виховання характеризується певним змістом, наповненням елементами (частинами, сторонами, процесами), які його визначають та ідентифікують. У структурі правового виховання як складного багаторівневого процесу можна виділити такі складові:

- інформаційна складова правового виховання здійснюється через правову освіту, навчання, що впливає на раціональний бік процесу засвоєння знань про діюче право. Джерелами навчання є як чинне законодавство, так і пояснювальні матеріали в ЗМІ, в мережі Інтернет, наукові праці юридичного змісту, правове спілкування (конференції, лекції, семінари, консультації тощо). Засвоєння юридичної інформації є необхідною, але лише першою ланкою правового виховання, адже самі знання дозволяють людині зорієнтуватися у

конкретній юридичній ситуації на рівні виконавця правових приписів;

Мета правового виховання полягає у створенні умов для становлення автономної особистості, що здатна визначати себе і керувати собою, усе вирішувати самостійно і брати на себе відповідальність, довіряти і поважати себе та інших, адже для того, щоб бути здатним до сприйняття «духу права», необхідно мати певні якості, засвоїти настанови правосвідомості. Інша сторона філософсько-методологічного дослідження правового виховання полягає в розумінні сутності самого виховання з точки зору різних методологічних підходів. Тут правове виховання виступає як правовиховання.

У сучасній науковій літературі, що розглядає проблеми виховання, домінують в основному два полярних підходи: а) *авторитарний підхід*, у якому акцентоване патерналістське розуміння виховання як дії ззовні; б) *гуманістичний підхід*, що розглядає виховання з точки зору тих процесів, які здійснюються всередині свідомості особистості. Проте ці два підходи існують як певні ідеальні типи, а в «чистому вигляді» сфера їх застосування є обмеженою. Тому можна вважати, що авторитарний підхід як зовнішнє примушення і гуманістичний підхід як вільне розгортання внутрішніх можливостей індивіда можуть бути синтезовані в єдиній концепції стадіального розвитку особистості. Згідно з цією концепцією, виховання проходить через низку стадій: воно починається із зовнішньої дії на дитину й орієнтоване в остаточному підсумку на формування автономної особистості, здатної до кооперації та співпраці з іншими. Саме в цьому напрямі розвивав свою концепцію філософії виховання, яка органічно містила правове виховання, відомий філософ і юрист С. І. Гессен. Згідно з його концепцією, кожна людина проходить стадії аномії, гетерономії і автономії, яким, по суті, і відповідають три ступені освіти: дошкільна, шкільна і позашкільна. Дослідник вважав, що у школі має здійснюватися не просто правове виховання як один із видів виховання взагалі, а сама організація шкільного життя має бути не чим іншим, як вихованням права, або правовим вихованням [3, с. 2].

Водночас слід підкреслити, що найбільш перспективним для теорії і

практики правового виховання в сучасній Україні є «емансипаторський» дискурсивно-комунікативний підхід до виховання, що дозволяє трактувати правове виховання як складну систему комунікативних відносин, спрямованих на відтворення правового суб'єкта і всієї правової системи.

Правове виховання є одним з найважливіших факторів розвитку правової свідомості людини і правової культури суспільства в цілому. З урахуванням значущості правової освіти як найважливішого чинника соціалізації особистості та як умови побудови правової держави в останні роки посилилася увага до вивчення питань права серед дітей та підлітків в системі освіти [1, с. 71].

Стрімке якісне оновлення суспільства, становлення ринкової економіки, побудова демократичної правової держави - ці та багато інших проблем висувають на перший план рішення глобального завдання - формування єдиного інформаційно-правового простору, що забезпечує правову інформованість всіх структур суспільства і кожного громадянина окремо, бо правова освіченість необхідна, щоб розвиватись в умовах правової держави. Сучасна інформаційна система повинна надавати громадянам впевненість в якості своїх знань, в реальній здатності впливати на суспільні процеси.

Рішення, які опинилися невірними, найчастіше бувають наслідком нестачі об'єктивної інформації, а не відсутності компетентності або неефективного використання тієї наявної інформації, яка потрапила в офіційні інформаційні канали. Тому необхідно створити дієві механізми, що забезпечують за рахунок більш повної правової інформованості громадян підвищення ефективності права і його застосування. Цій меті в значній мірі сприяє правова інформатизація суспільства.

Під правовою інформатизацією розуміється процес створення оптимальних умов максимально повного задоволення інформаційно-правових потреб державних і громадських структур, підприємств, організацій, установ та громадян на основі ефективної організації та використання інформаційних ресурсів із застосуванням прогресивних технологій. Головна мета правової інформатизації полягає в побудові загальнонаціональної правової інформаційної

системи, яка могла б охопити всі регіони, вищі державні органи влади і управління, судові та правоохоронні органи [4].

Інформатизація правової сфери забезпечує впорядкування і систематизацію інформаційно-правових ресурсів в правотворчій і правореалізаційній діяльності, що можливо тільки в результаті активної участі державних структур у процесах формування та актуалізації банків правової інформації. Правова інформатизація відповідно до Концепції здійснюється одночасно за наступними напрямками: інформатизація правотворчої діяльності; інформатизація правореалізаційної діяльності; правове забезпечення процесів інформатизації [1].

Висновки. Отже, правове виховання, що має в своїй основі природно-правовий тип праворозуміння, у сучасному суспільстві посідає провідне місце та покликане забезпечити конструктивне запобігання й подолання конфліктів на основі консенсусу, досягнення паритетних компромісів між людьми, укріплення солідарності й терпимості у суспільних відносинах, а також між етнічними, національними, соціальними, культурними, релігійними та мовними групами [3, с. 44]. Правове виховання створює сприятливі передумови для формування нових методів, порядків і процедур регулювання й охорони суспільних відносин. Це практично означає утвердження нового статусу права, підвищення поваги до нього [4, с. 189].

Правове виховання має формуватися на ідеалі - ідеалі природного права, який забезпечує довіру суспільства до права. Саме природно-правове розуміння права як регулятора, який формує у членів суспільства світогляд, сприяє визнанню ними цінності та соціальної значущості свободи, гуманізму, демократії, справедливості, толерантності тощо, має лежати в основі правового виховання на сучасному етапі державотворення в Україні.

Таким чином, підвищення рівня правового виховання та правової культури населення, що виступає однією з ознак правової держави, повинно відобразитися в інформаційному просторі сучасного суспільства.

Література

1. Бачинський Т. В. Правове виховання як спосіб підвищення рівня правової культури молоді // *Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого*. Сер.: Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук, праць. 2011. Вип. 10. С. 262-267
2. Баловсяк Н. В. Інформаційна компетентність фахівця [Текст] // *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2004. №5. С. 21- 28.
3. Дзундза А. І. Структура правового виховання як складної соціальної системи / А. І. Дзундза, О. І. Моїсеєнко, І. І. Моїсеєнко // *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2013. № 1 (54). С. 70-75.
4. Ілин Н.І. Інформаційні фактори впливу на формування правової психології населення // *Журнал «Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького»*. 2014. №9. С. 84-90.
5. Корецький С.М. Кримінологічна характеристика девіантної поведінки неповнолітніх: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / Нац. акад. внутр. справ України. Київ, 2003. С. 15-21.

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

О. П. Ноздрова,

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»*

А.Богданова,

*здобувач вищої освіти факультету іноземних мов
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»*